

Sygn. akt VI U 220/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2022r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Romuald Dalewski

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2022r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

odwołania: A. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 1 lutego 2022r., znak: (...)

w sprawie: A. G.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o rentę socjalną

oddala odwołanie.

Sędzia Romuald Dalewski

VI U 220/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 lutego 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zobowiązał ubezpieczoną A. G. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za miesiąc kwiecień i listopad 2020 roku po 1200 złotych oraz dodatkowego świadczenia rocznego w kwocie 3 600 złotych.. Jak ustalił Zakład, przychód osiągnięty przez ubezpieczoną w kwietniu 2020 r. wyniósł 3.829,95 zł, zaś w listopadzie 2020 r. wyniósł 3.640,00 zł i przekroczył 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ogłoszonego dla celów emerytalnych. Tym samym Zakład ustalił, iż ubezpieczona pobrała nienależnie świadczenie i zobowiązał ubezpieczoną do jego zwrotu. Od powyższej decyzji odwołanie wniosła ubezpieczona A. G. twierdząc, że winę za zaistniałą sytuację ponosi wyłącznie pracodawca. W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko przedstawione w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona A. R., urodzona w dniu (...) od dnia 1 grudnia 2011 r. jest uprawniona do renty socjalnej. okoliczność bezsporna, vide: decyzja pozwanego z dnia 17 lutego 2012 r. o przyznaniu renty socjalnej - k. 11 akt rentowych W dniu 17 stycznia 2022 r. do pozwanego organu rentowego wpłynęło zaświadczenie odnośnie osiągniętego przez ubezpieczoną w 2020 r. przychodu z tytułu zatrudnienia w zakładzie pracy(...) Sp. z o.o. w B.. Z tytułu zatrudnienia w tej firmie A. G. w 2020 r. łącznie uzyskała przychód w kwocie 30.168,57 zł, zaś w poszczególnych miesiącach 2020 r. przychód ten wyniósł: styczeń 2020 r. – 2.250 zł, luty 2020 r. – 2.600 zł, marzec 2020 r. – 2.600 zł, kwiecień 2020 r. –

3.829,95 zł, maj 2020 r. – 2373,33 zł, lipiec 2020 r. – 2.600,00 zł, sierpień 2020 r. - 2600,00 zł, wrzesień 2020 r. - 2600,00 zł, październik 2016 r. - 2600,00 zł, listopad 2020 r. - 36400,00 zł, grudzień 2020 r. – 2.488,62,00 zł.
dowód: posumowanie roczne listy płac z dnia 17 stycznia 2022 r. - akta rentowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych oraz w aktach sprawy, których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dokumentację dostarczoną przez strony. Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie w jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane. Dowody w postaci dokumentów urzędowych Sąd ocenił na podstawie art. 244 § 1 k.p.c. ustalając, że skoro w toku procesu nie zostały skutecznie podważone, stanowią świadectwo tego, co zostało w nich urzędowo poświadczane. Zdaniem Sądu powyższe dowody układają się w spójną całość, wzajemnie się potwierdzając lub uzupełniając. Nie były też kwestionowane przez strony i Sąd dał im wiarę w całości rozciągłości.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie A. G. nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie. Na wstępie rozważań wskazać należy, iż w przedmiotowej sprawie zdaniem Sądu w wystąpiły przesłanki określone w art. 148⁽¹⁾ § 1 k.p.c., uzasadniające wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym, ponieważ po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów Sąd uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W szczególności stan faktyczny w sprawie był niesporny, a ponadto strony zajęły stanowiska na piśmie. Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia odpowiedzialności ubezpieczonej A. G. za zwrot nienależnie pobranego przez nią świadczenia z ubezpieczenia społecznego w postaci renty socjalnej za okres kwiecień 2020 r. oraz listopad 2020 r. wobec faktu, iż łączny przychód osiągnięty przez ubezpieczoną w kwietniu 2020 r. wyniósł 30.168,57 zł, w kwietniu 2020 r. wyniósł 3.829,95 zł, zaś w listopadzie 2020 r. wyniósł 3.640,00 zł i przekroczył 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ogłoszonego dla celów emerytalnych tj. przekroczył kwotę przychodu uzasadniającą zawieszenie renty socjalnej. Ogólną zasadę w przedmiocie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń reguluje art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 j.t. z późn. zm.) dalej jako ustawa systemowa, zgodnie z którym osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. W myśl ust. 2 tego przepisu za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania; świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. Jak wynika natomiast z treści przepisu art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 982 j.t. z późn. zm.), dalej jako ustawa rentowa, prawo do renty socjalnej zawiesza się w razie osiągania przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie działalności pozarolniczej (ust. 2). Zgodnie z ust. 6 tego przepisu, prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody, o których mowa w ust. 1-5a, w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych. W myśl ust. 7 cytowanego przepisu osoba pobierająca rentę socjalną lub jej przedstawiciel ustawowy są obowiązani niezwłocznie powiadomić organ wypłacający rentę socjalną o osiąganiu przychodu w kwocie powodującej zawieszenie prawa do renty socjalnej. Powiadomienie następuje w formie pisemnego oświadczenia. W przypadku gdy składki na ubezpieczenia społeczne są odprowadzane przez płatnika składek, osoba pobierająca rentę socjalną jest obowiązana do przedstawienia zaświadczenia albo oświadczenia określającego kwotę przychodu. Zgodnie z ust. 9 tego przepisu Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie do 14. dnia roboczego

drugiego miesiąca każdego kwartału kalendarzowego, kwotę przychodu, o której mowa w ust. 6, z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek groszy. Z kolei zgodnie z treścią art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 j.t. z późn. zm.) dalej jako ustawa emerytalna, osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Zgodnie z ust. 2 tego przepisu za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się: świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania; świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu (ust. 3). Jak stanowi ust. 4 tego przepisu, nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5. Kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach - za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji (ust. 5). Na mocy ust. 6 tego przepisu organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności. Zgodnie z komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 lutego 2020 r. w sprawie kwoty przychodu odpowiadającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za IV kwartał 2019 r. ogłoszonego do celów emerytalnych stosowanej przy zawieszaniu renty socjalnej (M. P. z 2020 r. poz. 191) od dnia 1 marca 2020r. do 31 maja 2020r. kwota przychodu odpowiadająca 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za IV kwartał 2019 r. ogłoszonego do celów emerytalnych wynosiła 3.639,10 zł, natomiast zgodnie z komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 sierpnia 2020 r. (M. P. z 2020 r. poz. 742) od dnia 1 września 2020r. do 30 listopada 2020r. kwota ta wynosiła 3.517,20. Powyższe oznacza, że osoby pobierające rentę socjalną nie mogą, poczynając od dnia 1 marca 2020 r., zarobić miesięcznie więcej niż 3.639,10,90 zł, a od 1 września 2020r. więcej niż 3.517,20 zł pod rygorem zawieszenia wypłaty tej renty. W tym miejscu należy wskazać na pogląd judykatury, która przyjmuje, iż przepis art. 84 ust. 1 ustawy systemowej, a także przepis art. 138 ust. 1 ustawy emerytalnej nie określa, w jakim terminie nienależne świadczenie winno być zwrócone, a zatem dłużnik, według zasad prawa cywilnego, winien spełnić świadczenie niezwłocznie od doręczenia mu decyzji ustalającej obowiązek zwrotu świadczenia, jako nienależnie pobranego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 września 2012 r., III AUa 316/12). Żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie ubezpieczonemu decyzji organu rentowego wydanej w tym zakresie. Z tą też dopiero chwilą staje się wymagalne roszczenie o odsetki (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2012 r., III AUa 2112/11). Ubezpieczona jest uprawniona do renty socjalnej od 1 grudnia 2011 r. Na przestrzeni lat w stosunku do A. R. pozwany organ rentowy wydał szereg decyzji w przedmiocie przyznania jej prawa do renty socjalnej. Wszystkie decyzje zawierały pouczenie o okolicznościach warunkujących konieczność zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, zmniejszenia świadczenia w przypadku osiągnięcia konkretnego pułapu przychodu, jak również konieczności poinformowania organu o fakcie i kwocie osiąganego przychodu. Ubezpieczona miała zatem możliwość zapoznania się z informacją i pouczeniami w doręczanych jej decyzjach. Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podziela stanowisko zaprezentowane w postępowaniu przez pozwany organ rentowy, jako w pełni zasadne i zasługujące na uwzględnienie. Skoro bowiem wnioskodawczyni została prawidłowo pouczona o konsekwencji zaistnienia sytuacji, w których przyznane jej świadczenie podlegało zawieszeniu (tj. w przyznanej kwocie przynajmniej w pewnym zakresie było nienależne), to niewątpliwie za prawidłowe należało uznać ustalenie pozwanego organu rentowego, który wykazał, iż w spornym okresie tj. kwiecień 2020 r. oraz listopad 2020 r. przychód osiągnięty przez ubezpieczoną ww. okresie przekroczył kwotę uzasadniającą zawieszenie renty socjalnej. Należy podkreślić, iż z przedłożonych do akt sprawy zaświadczeń od pracodawcy ubezpieczonej wynika jednoznacznie wysokość uzyskiwanego przez A. R. wynagrodzenia. Warto też zwrócić uwagę, iż zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem

judykatury, przychód pojawia się wtedy, gdy podatnik otrzymał pieniądze albo kiedy pieniądze pozostawione zostały do jego dyspozycji tak, iż mógł swobodnie nimi rozporządzać (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 lutego 1994 r. SA/Wr 1804/93 Przegląd Orzecznictwa Podatkowego 1996/5 poz. 160 i wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego - Ósrodek Zamiejskowy w G. z dnia 3 lipca 1998 r. I SA/Gd 2096/96 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 marca 2005 r. III AUa 2121/2004 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku III AUa 593/12). Innymi słowy, wobec bezspornego ustalenia, iż pracodawca wypłacił należności za inne miesiące, ale w kwietniu i listopadzie 2020 roku, należało uznać, iż w tych miesiącach ubezpieczona osiągnęła przychód. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy podzielił w całej rozciągłości ustalenia dokonane przez pozwany organ rentowy w powyższych wywodach i uczynił je podstawą swojego rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, uznając je za prawidłowe. Trafnie bowiem pozwany wskazał, iż to na wnioskodawczyni spoczywał ciężar powiadomienia organu o osiąganym przychodzie i przedłożenia dowodów na okoliczność wysokości tychże przychodów. Zgodnie z przepisami, pozwany organ rentowy miał prawo domagać się zwrotu kwot, o który to zwrot wystąpił zaskarżoną decyzją. Tym samym żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, skierowane przez pozwanego pod adresem ubezpieczonej, należało uznać za zasadne na podstawie przedstawionych wyliczeń - zaś wydaną w tym zakresie, a zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję za prawidłową. Podsumowując, w ocenie Sądu Okręgowego, brak jest zatem przyczyn dla uznania uwzględnienia odwołania ubezpieczonej A. R., jako że zaskarżona przez nią w niniejszym postępowaniu decyzja pozwanego organu rentowego odpowiada prawu, opiera się na rozliczeniu świadczeń rentowych przypadających za 2016 r. i w swojej treści przywołuje prawidłowy wynik rozliczenia tychże świadczeń, wiążący się z obowiązkiem zwrotu pozwanemu tytułem nienależnego świadczenia prawidłowo wskazanych kwot. Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. oraz powołanych wyżej przepisów, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej A. R. od zaskarżonej decyzji pozwanego organu rentowego z dnia 1 lutego 2022 r., nie znajdując podstaw do jego zmiany.

Sędzia Romuald Dalewski